

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบของการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based) โดยใช้กลไกการทำงานแบบภาคีร่วม ทั้งภาคประชาชน ภาครัฐ ทั้งหน่วยงานสาธารณสุข เกษตรกร รวมถึงหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) และสถาบันการศึกษา (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ทำงานประสานบูรณาการ โดยที่นักวิจัยส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น และชุมชน เรียนรู้ร่วมกัน เชื่อมโยงเป็นงานที่เป็นองค์รวม (กาย จิต และสังคม)

พื้นที่ดำเนินการวิจัย และกลุ่มเป้าหมาย

เนื่องจากการดำเนินงานโดยการพัฒนารูปแบบการใช้ศักยภาพท้องถิ่น ในโครงการชุมชนน่าอยู่ จังหวัดน่าน เพื่อการจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ในปี 1 นั้น เป็นการเริ่มในพื้นที่น้ำร่อง ตำบลโหล่น่าน และตำบลล้าน อำเภอเวียงสา โดยการทำงานต่อจากโครงการชุมชนน่าอยู่ จังหวัดน่าน และจะขยายผลให้ครอบคลุมในทุกอำเภอ ภายในระยะเวลา 3 ปี

กลุ่มเป้าหมาย คือเกษตรกรบ้านโหล่น่าน หมู่ที่ 1 บ้านบุญเรือง หมู่ที่ 2 ตำบลโหล่น่าน และ บ้านไผ่งาม หมู่ 1 บ้านทรายทอง หมู่ 9 ตำบลล้าน

ระยะเวลาการดำเนินงาน

ปีที่ 1 (ปีงบประมาณ 2548)

ตั้งแต่ตุลาคม 2547-ธันวาคม 2548 (14 เดือน)

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บข้อมูลของการวิจัยแบบมีส่วนร่วม คือ

1. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Observation)
2. จัดเวทีประชุมวางแผนร่วมกับชุมชน

รูปแบบและกระบวนการวิจัย

รูปแบบงานวิจัย เช่น Participatory action research and Community based action research โดยใช้แนวคิดพัฒนาชุมชนแบบองค์รวม มีชุมชนเป็นฐาน โดยที่ปรับบทบาทกระบวนการทัศน์ และการทำงานของนักวิจัย ปรับมุมมองว่าชุมชนมีศักยภาพ และทุนทางสังคมเดิมอยู่แล้ว

และศึกษาชุมชนร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล กล่าวคือ นักวิจัยเป็นผู้รวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอให้กับชุมชน จากนั้นชุมชนจะต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน สิ่งที่สำคัญ คือ มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นระยะ เพื่อให้ชุมชนได้นำเสนอความก้าวหน้า ตลอดจนปัญหา อุปสรรคของกิจกรรมที่เกิดขึ้น และมีการสรุปบทเรียนสังเคราะห์องค์ความรู้